

Diecézní syntéza zápisů ze synodních skupin

V průběhu března a dubna 2024 se v litoměřické diecézi sešlo pět synodních skupin:

- diecézní synodní tým tří kněží spolu s biskupem,
- komunita seser dominikánek z Jablonného v Podještědí,
- komunita salesiánů z Teplic,
- skupina trvalých jáhnů z Liberce a okolí,
- skupina aktivních laiků z Krupky a okolí.

Všechny skupiny postupovaly synodní metodou rozhovoru v Duchu svatém a odpovídaly na otázku: **JAK MŮŽEME POSÍLIT DIFERENCOVANOU SPOLUZODPOVĚDNOST VŠECH ČLENŮ BOŽÍHO LIDU ZA MISIJNÍ POSLÁNÍ?**

Společné důrazy:

- Vytvářet společenství sobě rovných, s respektem k diferencovanosti misijního poslání. Synodální církev by měla být jako rodina a společenství, kde nehraje prim hierarchie, ale spolupráce, rozdělení kompetencí, důvěra a vztahy. K tomu je nutná změna smýšlení. Všichni společně tvoříme církev. Kněží musí být odvážní, vystoupit ze svého stínu, nabídnout spolupráci.
- To vše začíná formací a vzděláváním. Seminaristé by měli pracovat s mládeží, v továrně, s rodinami, seniory, měli by získat praktickou zkušenost s „normálním“ prostředím, zažít laického šéfa, který jim dává zpětnou vazbu. Zároveň je třeba formovat laiky ve stejném duchu. Poskytnout jim kvalifikaci: kurzy pro pastorační asistenty, katechety, akolyty apod.
- Podporovat aktivitu laiků: vzhledem k úbytku kněží bude nutné zaměstnávat laiky jako profesionály – pastorační asistenty, případně katechisty, odpovědné za farnost. Mnozí laici mají stejné teologické vzdělání jako kněží a stejné, často i lepší předpoklady pro jednání s lidmi. Laici jako dobrovolníci by měli vnímat podporu, že jejich činnost někdo očekává, váží si jí, oceňuje ji.
- Zapojení žen: jejich přítomnost zlepšuje pochopení ženské spirituality a poslání ženy v církvi. Umožnit jim vést homilie, bohoslužby slova, podpořit ve službě akolytky, příp. i jáhenky. (Kněžská služba by ale měla zůstat pro muže.)
- Lépe využít existující systémový nástroj – pastorační a ekonomické rady v diecézi i ve farnostech. Měly by být řídicími orgány církve, kde se v synodálním dialogu a spolurozhodování hledá nejlepší cesta. Dát jasné instrukce pro jejich složení a způsob práce; nabídnout kněžím i laikům formaci pro vzájemnou spolupráci. Pastorační radu stanovit jako povinnou. Ze strany kněze / biskupa opatrně využívat možnost rozhodnutí v rozporu s názorem rady. 1x za rok iniciovat setkání pastoračních rad z celé diecéze a farníků činných v pastorační práci, aby o sobě tyto lidé věděli a mohli se inspirovat příklady dobré praxe.
- Problém financí: všichni pastorační pracovníci – kněží, jáhni i laici – by měli být odměňováni podle stejných kritérií, mít jasnou pracovní náplň a pracovní dobu, biskup by měl mít možnost jejich práci usměrňovat a kontrolovat. Peníze je třeba investovat spíše do lidí než do staveb.

Vybrané citace ze zápisů jednotlivých skupin:

Jáhni

- Větší vědomí o trvalém jáhenství, o jáhenské spiritualitě, o teologii jáhenství. Kněží i biskupové by se měli vzdělávat o jáhenství a toužit mít ve svých farnostech jáhna.
- Církev nepřipravuje kněze na přítomnost jáhnů žijících v manželství. Zde vzniká častá negace kněží, která je vedena až k devalvaci manželství jáhna a povyšování nesvátostného celibátu nad svátostné manželství. To vede k neúctě manželek jáhnů. Povinnost celibátu pro ovdovělé nebo jinak žijící trvalé jáhny, kteří celý svůj život prožili v manželství a intimně, a ještě mají na starost výchovu dětí, není přínosem, ale často velkou zátěží.

- Jáhen často boří klerikalismus a vytváří větší možnost k dialogu bez přetvářek před knězem (kněz je zpovědník a šéf farnosti). Duchovní rozhovory s jáhnem nejsou zpovědí, ale často velkou duchovní a pastorační pomocí.
- Ve vytváření společenství je trvalý jáhen významný spojovací článek. Kněz, biskup se často nikdo nezeptá lidí, jaký je nyní současný svět. Jáhen ano, protože v něm žije on a jeho rodina, děti, kolegové v zaměstnání. Většina života trvalého jáhna, pracujícího mimo struktury církve, je navenek rovna životu laika.
- Nemocní a umírající: Jáhen nesmí používat olej nemocných, nesmí pomazávat. Proč? Lidé často u lůžka umírajícího po tom touží a chtějí, aby právě jáhen toto udělal, zvláště, když k němu mají velkou důvěru. Někdy je problém dovolat se kněze, a tak u lůžka zůstává jáhen.
- Ne farář, ale BISKUP má být otcem pro jáhny; má jim být osobně blízko hlavně v těžkých životních chvílích, v přemíře pracovní a osobní zátěže. Delegát pro trvalé jáhny má být z řad jáhnů, ne kněz. Spirituál (formátor) pro trvalé jáhny má být pouze kněz. Kněžský den: jáhen jako páté kolo u vozu.

Laici:

- Biskup, jako pastýř, by se měl zajímat o pastorační činnost pastoračních center, scházet se s nimi, inspirovat je, doprovázet, naslouchat jim a vyjádřit uznání. Měl by i finančně pastorační podporovat.
- Je nutné upevňovat nejen vztahy mezi sebou, musíme respektovat a nevytlačovat lidi rozvedené, LGBT a další lidi na okraji.
- V církvi v ČR jsou podmínky, stanovené pro služby v církvi, nesplnitelné pro praktický život. Kdo má rodinu s více dětmi, pracuje, těžko u toho může studovat teologii. V tomto dokumentu je zapojení laiků až reakcí na nedostatek kněžských povolání, praxe zapojení laiků ale měla přijít již dávno.
- Ve zprávě ze synody se píše, že vznikne i kontrolní orgán biskupství, to by bylo milé.
- Odstranit nerovnost v přístupu, kdy kněz, když je laicizován, může se oženit a chodit ke svátostem, ale rozvedení, žijící ve funkčním novém manželství, ne.

Kněží:

- My kněží se na to díváme shora. Je třeba se dívat i zdola. Jakou konkrétní zodpovědnost dát konkrétním lidem. Na druhou stranu se kněží mohou cítit radami terorizování a tlačení do rozhodnutí, v nichž se necítí komfortně. Pohled shora je také důležitý, Kristus si vyvolil nás, ne my jeho.
- Decision making / decision taking. Nakonec někdo rozhodne. Jde ale o to, aby účinné rozhodnutí přistupovalo ke společnému vytváření rozhodnutí s respektem a úctou.
- Je potřeba žít v komunitě a dlouhodobě ve stejném duchu. Stabilita charismatu a společenství musí mít vnitřní dynamiku. Řešením může být život v kněžské komunitě.

Řeholníci:

- Kněží a biskupové by měli být schopni týmové spolupráce, sdílení odpovědnosti, dialogické komunikace mezi sebou navzájem i s ostatními křesťany. Biskup by měl znát jednotlivá místa a jejich potřeby, a také schopnosti jednotlivých kněží, a podle toho je rozmísťovat.

Řeholnice:

- Rozlišení mezi povoláním pastýře a rybáře: Pastýři je svěřeno stádo, vychovává je a doprovází je na cestě víry. Do stáda se rodí nová jehňata, zatímco jiná umírají nebo jsou poražena. Ale velikost stáda bývá stabilní. Na druhou stranu rybář vyhlídí ryby každý den. Ryby jsou ve vodách, někdy v hlubokých vodách, a rybář je vyráží hledat. Možná je posláni kněží, řeholníků i laiků v dnešní době více podobné posláni rybářů než pastýřů. Možná dnes mnozí křesťané již nejsou rybáři lidí, ale strážci akvária.

- Měli bychom dát více svého času těm, kteří jsou ve farnosti, zvláště starším farníkům, kteří už do kostela sami nedojdou, a také těm, kteří žijí v našem městě a okolí. Dále bychom měli farníkům zprostředkovávat větší vzdělávání, ale především je učit poznávat Boha skrze modlitbu a Písmo svaté. To se týká nejen dospělých, ale i dětí a mládeže.

Syntézu zpracoval diecézní tým ve složení: Stanislav Příbyl, Martin Davídek, Michael Martinek, Radek Vašínek.

V Litoměřicích 17. 4. 2024

Text syntézy jsem přijal dne 17. dubna 2024

+ Stanislav Dh

† Stanislav Příbyl, CSsR, biskup litoměřický